

Frit

29. årgang - nr. 5 - Nytår 2001/2002

NORDEN

DANMARK UDEN FOR EU

- nogle bemærkninger til Alternativudvalgets oplæg

Af *Leif Kajberg*

Efter landsmødet i Folkebevægelsen mod EU i 2000 nedsatte det nyvalgte forretningsudvalg et alternativudvalg, der fik til opgave at udarbejde et alternativoplæg til at sætte fart i

LÆS I BLADET

- Danmaek uden for EU
Af *Leif Kajberg*..... side 1
- Nordiske tanker om et valg uden alternativer
Af *Jesper Morville*.....side 6
- Udviklingens ulidelige skævhed
Af *Niels I. Meyer*.....side 8
- Udenomsparlamentarisme
Af *Bent Brier*.....side 9
- Og et eksempel på manglende retsikkerhed
- Frit Nordens årsmøde 25/8 2001
ved *Bent Brier*.....side 10
- Nordiske noter
samlet af *Leif Kajberg*.....side 11
- Tribini i Metal-teltet
Af *Bent Brier*.....side 12

alternativdiskussionerne i Folkebevægelsen og også gerne i andre fora. Resultatet af alternativudvalgets arbejde er et debatoplæg. Debatoplægget markerer starten på debatten, der gerne skulle blive så bred som mulig. Alternativudvalget betoner i forordet, at udvalget ikke har set det som sin opgave at fremkomme med visioner for, hvordan det danske samfund bør se ud efter en frigørelse fra EU eller komme med anvisninger på, hvilke samfundsforhold, der bør ændres efter en kommende udmeldelse. Udvalget har derimod set det som sin opgave nøgternt at beskrive, hvordan Danmarks umiddelbare situation vil se ud efter en EU-udmeldelse. Opgaven har endvidere været at give et bud på, hvordan Danmark vil kunne agere økonomisk og politisk efter frigørelsen: Hvilke muligheder og begrænsninger er der for Danmark, efter at vi har sagt farvel til EU? Visionerne er som nævnt ikke alternativudvalgets gebet, men visioner er nødvendige, og de skulle gerne vokse frem som et produkt af debatten i en bredere kreds. Og visioner skal der ifølge debatoplæggets penneførere til, ikke mindst for at vi kan være godt klædt på til at afvise EU-tilhængernes platte, men ofte fremførte argument: At det eneste alternativ til EU-medlemskabet er et isoleret, amputeret og forarmet Danmark. Skribenterne bag oplægget peger endvidere på, at nødvendigheden af at

formulere visioner viser sig på tre fronter:

- 1) Efter 11. september er terrorbekæmpelse og øgede sikkerhedsforanstaltninger i de åbne, vestlige samfund kommet i vælten, og denne situation vil de danske ja-politikere udnytte til at komme af med de danske undtagelser på de retspolitiske og forsvarspolitiske områder. Forbeholdene skal „stemmes væk“, som det så smukt hedder i de toneangivende j-partiers arrogante jargon.
- 2) Debatten om en ny grundlov er så småt gået i gang, hvorfor der er lagt op til en skarpt opgør om, hvor store huller der skal være Danmarks selvstændighed. Det må dog indskydes - og denne iagttagelse står for nærværende forfatters egen regning - at denne debat om grundloven stort set har været isoleret til EU-modstandernes egne rækker. Og det ville være synd at sige, at grundloven ligefrem stod højt på politikernes og mediernes dagsorden i valgkampen op til folketingsvalget den 20. november 2001. En enlig svale på dette punkt var dog en kronik af Ebbe Reich Kløvedal, der i en særdeles læseværdig kronik i dagbladet Information (den 29. - 30. september 2001) netop efterlyste en debat om, hvordan en nutidig dansk grundlov skal se ud.
- 3) Sidst men ikke mindst kridter alle EU-regeringer - med undtagelse af den danske (S-R-regeringen før den 20. november 2001) banen op til den opstrammede Nice-traktat, som med god grund kaldes for Unionsforfatning 2004.

Tæt på dansk udmeldelse?

Alternativudvalgets forfattere mener, at disse tre debatter vil skabe en situation, der meget vel kan tænkes at være det nærmeste vi endnu har været

- og nogensinde kommer - en dansk udmeldelse af EU. Man må håbe, at alternativudvalget får ret i denne tolkning af forløbet af de kommende debatter og den kommende EU-politiske udvikling i herhjemme. Men hvis denne situation indtræffer, er det helt afgørende, at Folkebevægelsen kender sin besøgstid og er rustet til opgøret med EU-tilhængerne i den nytiltrådte regering, i det store oppositionsparti og i det klart EU-positive Radikale Venstre, som efter valget har fået lidt besvær med identiteten, nu da det ikke længere er i den klassiske parlamentariske nøgleposition. I en sådan situation er det vigtigt, at Folkebevægelsen har gjort et grundigt forarbejde og har forberedt befolkningen på muligheden for at slippe fri af EUs spændetrøje og har synliggjort de fordele, som frigørelsen fra EU vil indebære for Danmark.

Unionsforfatning 2004

Alternativudvalgets udspil gør meget ud af at omtale det forventede indhold af Unionsforfatning 2004, og man støtter sig meget til Ib Christen-

sen vurdering af, hvordan unionsforfatningen vil komme til at se ud. Ib Christensens analyse kan nok fremkalde panderynker hos de fleste. Resterne af dansk selvstændighed vil skrumpes yderligere, og EU vil have enekompetence eller overordnet kompetence på stadig flere politikområder, og de fleste dele af samfundslivet vil være reguleret af EU-lovgivning. Ib Christensen nævner et sted, at de såkaldte forbehold på en række områder, som blev opnået efter 1993-afstemningen, antagelig vil blive søgt fjernet ved hetz-agtige folkeafstemninger de nærmeste år, i kølvandet på terrorudåden i New York den 11. september 2001. Det er et meget sandsynligt hændelsesforløb. For er der - med en reference til en berømt udtalelse i nyere dansk politisk historie - to, der står sammen i dansk EU-politik, er det Rasmussen & Rasmussen. Her kan der bygges bro mellem regering og opposition. Og i begge lejre vil man være opsat på at knipse forbeholdene væk, hvis der byder sig en gunstig lejlighed i de nærmeste år. Hvis introduktionen af euroen i EU minus de lande, der indtil videre har frabedt sig denne fælles valuta, forløber uden det helt store kaos, og hvis medierne hjælper til med små fikse historier om, hvor nemt det er at bruge disse nye penge som forbruger og turist, kan der om et par år opstå en situation, der frister Fogh-Rasmussen til at udskrive folkeafstemning. Også danske soldater på FN-mission i fx Afghanistan i takt med den nye regerings videreførelse og yderligere markering af en „aktivistisk“ linie i forsvarspolitikken kan bruges til at skabe en situation, der muliggør folkeafstemning (forsvarsforbeholdet). Folkeafstemning om selve unionsforfatningen (2004) bliver der derimod ikke, vurderer Ib Christensen. I hvert fald ikke, hvis det står til regering og folketingsflertal. Derfor må man fra unionsmodstandernes side bastant rejse kravet om en folkeafstemning om denne unionsforfatning. Når dette krav skal rejses, er det fordi den kommende unionsforfatning vil repræsentere den mest

definitive politiske og juridiske suverænitetsafgivelse nogensinde, idet Danmark gennem forfatningen gøres til en delstat i en føderation/forbundsstat. Skulle man indskyde en lille drilsk pointe her, så kunne det være, at der allerede forud for folkeafstemningen i 1992 - den som vi vandt knebent - blev talt meget om Danmark som delstat i Europa, dvs. efter Maastricht-traktatens gennemførelse. Det indgik allerede som scenario i debatten dengang i 1991-92. Allerede dengang blev der slået kraftigt på, at suveræniteten ville fosse ud af Danmark, hvis vi kom med i en europæisk

For er der to, der står sammen i dansk EU- politik, er det Rasmussen & Rasmussen.

union baseret på Maastricht-traktaten. En tidligere økonomisk vismand, Christen Sørensen, udgav således en meget omtalt bog med denne titel. Siden trak professor Sørensen sig tilbage fra denne debatposition og var ikke nær så synlig i debatterne forud for folkeafstemningerne i 1998 (Amsterdam-traktaten) og 2000 (euroen). Men det er godt at få præciseret, hvad unionsforfatningen i 2004 lægger op til. Når vi kender det formodede indhold af denne unionsforfatning og dens konsekvenser for Danmark, behøver vi ikke at mangle argumenter i vores bestræbelser på at skildre udmeldelsens, EU-frigørelsens nødvendighed.

Nu er det langt fra givet, at vi vil blive nægtet en folkeafstemning om unionsforfatningen i 2004. Den erfarne EU-kender, Keld Albrechtsen, MF for Enhedslisten, finder det således sandsynligt, at VK-regeringen vil sige ja til at udskrive en folkeafstemning. Den vil ikke turde andet, da fra-

Frit NORDEN

Redaktion:

Leif Kajberg (ansvarshavende)
Klirevænget 31, 2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Bent Brier, Jesper Morville

Redaktionspanel:

Jakob Buhl
Ib Christensen
Kurt Francis Madsen
Poul Erik Søe

Abonnement. kr. 90,-

Annoncer: kr. 2,- pr. spalte-mm
ekskl. tillæg for farver, ekskl. moms

Tryk: Toptryk, Gråsten

været af en folkeafstemning – og den vrede og frustration, det kunne give anledning til i store dele af befolkningen – vil kunne give regeringen vanskeligheder, når den skal genvælges ved et nyt folketingsvalg.

Argumenter for udtræden af EU

Alternativudvalget opregner da også en hel stribe argumenter for Danmarks udtræden af unionen. Argumenterne præsenteres i klartekst, og alle i både Folkebevægelsen og Frit Norden kan utvivlsomt skrive under på dem. Men igen farer der en lille djævel i nærværende skribent, igen melder en lille Rasmus Modsat sig: Nogle af de korte erklæringer, eller „udmeldinger“ på nydansk, som begrunder hvorfor, vi vil ud af EU, tegner et omrids af en vision for Danmark uden for EU. De rummer spæde ansatser til beskrivelsen et dansk samfund ude af EU præget af bestemte politiske valører. Der tales således om bæredygtig produktion, dyrevelfærd og miljø, bevarelsen og videreudviklingen af det skattefinansierede velfærdssamfund.

Udmeldelsesargumenterne i kritisk belysning

Nærværende skribent, der har meget til overs for grønne standpunkter, synes at det er fint og tilslutter sig opregningen af argumenterne og de politiske mål og værdier, der er indeholdt i argumenterne. Men andre politiske værdiladninger kunne have været tilført argumenterne for udmeldelse. Også mere kontroversielle, fx at en frigørelse fra EU ville gøre det nemmere at styrke & dyrke danskheden, selv at tage hånd om udlændingepolitikken, at gennemføre en vidtgående jordreform, at bevare Folkekirken eller at socialisere nøgleindustrier! Alt efter hvor man nu står i det politiske spektrum.

Vore norske venner i Nei til EU har i øvrigt ikke nogen berøringsangst, når

Leif Kajberg

det drejer sig om at fremlægge „værdibaseret“ argumentation for, hvorfor det er bedre at være uden for EU. Med andre ord at komme med argumenter præget af holdninger og værdier og referencer til, hvad der kvalitativt gør en forskel. Sigbjørn Gjelsvik, leder i Nei til EU, har udarbejdet en større skriftlig kommentar til Folkebevægelsens alternativudspil - det udspil, som er genstand for denne artikel. I Gjelsviks kommentar findes der således et afsnit med overskriften „Hva ønsker vi av et internasjonalt samarbeide?“ Det præciseres i indledningen til dette afsnit, at „en diskusjon om alternativer handler selvfølgelig ikke bare om å forklare hvad vi er i mot, men også konkretisere hva vi er for. I Nei til EU har vi et bærebjelke-vedtak som oppsummerer hva vi mener det enkelte land skal ha myndighet til å bestemme selv, hva vi ønsker av et internasjonalt samarbeid og hvorfor EU er feil løsning“ (s. 3). Herefter opregnes en række nøgleargumenter for bevarelse for norsk selvstændighed uden for EU. Flere af argumenterne er i overvejende grad identiske med det danske alternativudspils „katalog“ over argumenter for udtræden af EU. Eksempelvis forsvaret for den nationale selvråderet. Men man noterer sig et par mere „værdicentrerede“ udsagn. Det hedder fx således:

„Vi skal selv bestemme de virkemidlene vi vil bruke for å sikre levedyktige lokalsamfunn og en allsidig ressursutnyttelse i distriktene.“ Og et andet sted: „Vi må sikre den samiske urbefolkningens rettigheter.“ Og med en kritisk distance til den nyliberale ideologi: „Vi

skal selv bestemme over viktige miljøkrav, forbrukervern og vern om folks helse. Disse må gå foran kravet om fri flyt av varer.“

EU kan ikke laves om indefra, men ...

Alternativudvalgets oplæg har et afsnit med overskriften „Derfor kan EU ikke reformeres.“ Denne holdningsmarkering har til alle tider været et af Folkebevægelsens bannermærker, og i Frit Norden tilslutter vi os ligeledes dette standpunkt. Her kan der ikke gås på kompromis uden at antaste kernen i Folkebevægelsens tankegods. Mellemproportionalen, et reformeret og omstruktureret EU, som inkluderer Danmark, findes ikke i vores univers. Det må vi overlade til Junibevægelsen. Sådan må det nødvendigvis være.

Jo, det har ikke skortet på henvisninger til og beskrivelser af, hvad Danmark har af manøvre muligheder internationalt uden for EU: Delta-gelse i et frit internationalt samarbejde, samarbejde med EU i en dansk position uden for unionen, som god nabo, satsning på Norden, FN m.m. Og mange af disse alternative muligheder for Danmark uden for EU indgår derfor også i Alternativudvalgets oplæg. Men det er begrænset, hvad der har været brugt af energi på, fra Folkebevægelsens side, at skildre alternativet til EU på europæisk grund. Der er ikke rigtig gjort forsøg på at give forestillingerne om det ideale europæiske samarbejde en konkret udformning. D.v.s. det samarbejdende Europa efter EU og unionsstatens „bortdøen.“ En tilgang kunne fx være: Hvor meget af det nuværende EU skal udraderes for at få en grundstruktur, der kan bygges videre på? Kunne det være noget med totalfjernelse af landbrugspolitikken, afskaffelse af Kommissionen, nedlæggelse af parlamentet, en grundlæggende ændring af det indre marked, massiv tilbageførelse af suverænitet og kompetencer til de europæiske nationalstater? Der vil helt klart blive nogle byggeklodser tilbage efter en

sådan totalsanering - fx EU's uddannelsesprogram SOKRATES - som efter en omstøbning kunne indgå i fundamentet for et alternativt europæisk samarbejde, hvor hvert land bestemmer, hvad man vil være med i. Måske kunne man også nå til at beskrive pejlemærker i et nyt al-europæisk samarbejde, hvor EU hidtil har været i defensiven. I et alternativt europæisk samarbejde med radikalt anderledes fælles beslutningsstrukturer ville landene måske kunne nå til enighed om at gå langt videre ad det forpligtende samarbejds vej inden for nogle politikområder, fx fælles miljøpolitik, end det skrottede EU var i stand til eller ønskede. Måske kunne man nå så langt som til at vedtage et fælles europæisk jernbanenet med harmoniserede signalsystemer og strømforsyningssystemer til togene m.v. Det evner EU jo ikke. Ikke engang i Norden, ja på begge sider af Sundet, er vi nået så langt. Det er ikke fællesløsninger og fælles ressourcudnyttelse på europæisk basis, vi siger nej til. For der er brug for vidtgående europæisk samarbejde på mange felter. Det er måden, hvorpå den slags tiltag besluttes. Og selvfølgelig ville nogle af Kommissionens byrokrater, de dygtigste af dem, kunne blive genansat i nyt EFTA-lignende administrationsapparat. Men hvor går minimumsgrænsen, hvad kan genbruges, og hvad er aldeles uspiselig inden for det nuværende EU? Ville det afspore alternativdebatten, hvis der også blev brugt lidt tid og kræfter på at udtænke modeller for, hvordan det, som skal erstatte EU, skal se ud? Nogle af bevægelsens folk og andre EU-modstandere og -skeptikere har allerede taget hul på en diskussion af andre former europæisk samarbejde. Dvs. det, som skal komme efter EU. En sådan diskussion kan vise sig nyttig, idet den signalerer, at aktive inden for den konsekvente EU-modstand ikke blot er optaget af, hvordan Danmarks fremtid uden for EU kan forme sig, men også er interesseret i at diskutere det EU-frie Europa, som Danmark og Norden skal være aktører indenfor i fremtiden. Hvor skal man

Hvor skal man fx helt konkret sætte ind i demonteringen af den ufolkelige union? Hvilke trin og processer kommer først i afviklingsforretningen? Hvilke søjler og principper kan post-EU-Europa bygges op på?

fx helt konkret sætte ind i demonteringen af den ufolkelige union? Hvilke trin og processer kommer først i afviklingsforretningen? Hvilke søjler og principper kan post-EU-Europa bygges op på? Vi ville dermed også stå en anelse stærkere i konfrontationen med tilhængerne, når vi mødes med spørgsmålet: Jamen, hvad vil I da sætte i stedet for EU? Et spørgsmål, som mange mennesker og vælgere gerne vil have svar på, formentlig.

Alternativudvalget og den nordiske model

Alternativudvalget strejfer denne slags problemstillinger, fx når det et sted hedder: „Vi foreslår derfor øget samarbejde på det folkelige plan mellem alle Europas lande og globalt.“ Og tilsvarende: „Når Danmark er kommet ud af EU, skal de mange frigjorte kræfter bruges i det globale samarbejde og i et europæisk samarbejde, der dækker hele det europæiske kontinent og i et fornyet nordisk-baltisk samarbejde.“ Her strejfes det nordiske samarbejde, men man kunne have ønsket sig en mere uddybende beskrivelse af det nordisk-baltisk samarbejde og af det nordiske alternativ i det hele taget. Et sted i oplægget står der: „Vi skal samtidig skabe alliancer med andre lande for de mål, vi mener bør løses. Her kan for eksempel en fornyelse af de nordiske samarbejde vise sig anvendelig.“ Men der gives ikke et mere detaljeret bud på indholdet af et sådant nordisk samarbejde, hvordan skal det fornyes? Det er faktisk en skam. Det må vi gøre noget ved! Og hvordan ser det

nordiske samarbejde ud efter Danmarks løsrivelse fra EU? Hvordan nyformuleres den nordiske vision? Og hvad nu, hvis EU ikke falder sammen og begynder at nedbrydes inde fra, bl.a. som følge af et folkeligt pres i flere EU-lande - hvordan ser et nordisk samarbejde med Finland og Sverige inde, men Danmark, Island og Norge udenfor ud? Kan et sådant mix-Norden revitaliseres? Nordisk Råd har fået et lille selvstændigt afsnit i oplægget, men det virker lidt tamt og spinkelt. Det fremhæves dog, at Nordisk Råd skal fornyes bl.a. ved i højere grad at inddrage helhedsorienterede folkelige bevægelser i arbejdet, og Nordisk Folkerigsdag nævnes - hvilket er godt! Men hvad med at spille ud med nogle mere kød- og kraftfulde idéer her? Fx nordisk forsvarssamarbejde, et nordisk parlament i Malmø og regionale udviklingsråd med kompetencer og ressourcer i Nordens grænseregioner? På dette punkt kan der sikkert hentes inspiration fra forskellige nordiske (ungdoms)tænketanke og fora inden for det nordiske forenings-samarbejde. Og Frit Norden stiller sig helt sikkert også gerne til rådighed for Alternativudvalget og alternativdebatten i Folkebevægelsen.

Andre alternativer

Men det skal retfærdigvis understreges, at der i oplægget findes adskillige interessante bud på alternative samarbejdsrum med forskellige konstellationer af stater. Disse samarbejdsgrupperinger og samarbejdsfora uden overstatslig styring - fx Organisationen for Sikkerhed- og Samarbejde i Europa (OSCE), et fornyet EFTA for lande uden for euro, et fredsområde på basis af tillidsskabende foranstaltninger og nordisk/nordeuropæisk samarbejde med Øst-europa - viser, at det er muligt at tænke i andre samarbejdsmodeller end den uophørligt fremadskridende europæiske integration inden for EU-konstruktionen.

De samme modeller og tilsvarende bud på alternative samarbejdsformer

for frie lande uden for EUs rigoristiske krav og centralistiske spændetrøje findes beskrevet i den tidligere nævnte kommentar udarbejdet af Sigbjørn Gjelsvik. Han giver således EØS nogle ord med på vejen. EØS er langt fra nogen ufejlbarlig størrelse og er behæftet med adskillige mangler. EØS-aftalen har aldrig været Nei til EUs kop te, fremhæver Gjelsvik. „EU fører til mere utrygg mat, mer byråkrati, mindre selvstendig energi- og miljøpolitikk og mindre lokal handlefrihet. EØS binder Norge til EUs regler for det indre marked.“ Det er ikke de enkelte direktiver, som er problemet, anfører Gjelsvik, dem har man mulighed for at afværge via Stortinget. Nej, de virkelig store problemer med EØS-aftalen er overvågningsorganet ESA og EFTA-domstolen. „Mot en dom i EFTA-domstolen har norske politikere ingenting å stille opp.“

De virkelig store problemer med EØS-aftalen er overvågningsorganet ESA og EFTA-domstolen

Svejts-modellen får også nogle ord med på vejen. „Sveits har en annen avtaleløsning på dette området enn det Norge har gjennom EØS. Sveits forplikter sig på selvstendig grunnlag til å følge opp det felles regelverk som ligger til grunn for samarbeidsavtalene. Det er ikke etablert noe overvåkingsorgan eller domstol tilsvarende det Norge er underlagt gjennom EØS.“ Dog er der ifølge Gjelsvik ingen grund til at kopiere Svejts-modellen: „Men framfor alt er det politiske innhold i Sveits-avtalene - til liks med EØS - preget av den samme fri flyt-ideologien som kjennetegner EUs vekstpolitikk.“

Under overskriften „En tredje vei“ behandler Gjelsvik dernæst den

„EU fører til mere utrygg mat, mer byråkrati, mindre selvstendig energi- og miljøpolitikk og mindre lokal handlefrihet. EØS binder Norge til EUs regler for det indre marked.“

frihandelsaftale, Norge havde med EU før EØS kom til. Den levede Norge vældig godt med i mange år, men det pointeres, at denne type aftale ikke nødvendigvis er den optimale måde at organisere samarbejdet mellem Norge og EU i dag. En meget central pointe, da frihandelsaftalen med EU jo også har været et mantra for os EU-modstandere i Danmark i mange år. Aftalen skal være tilpasset nye tider og udviklinger. Kravene til aftalen skal formuleres således, fra Norges side: „Hovedpoenget for Nei til EU er således at vi ønsker en mellemstatlig aftale der Norge og EU fra starten blir enige om hva avtalen favner, og der eventuelle endringer av avtalen er gjenstand for forhandlinger - ikke en aftale der det kommer „nye julepakker fra Brussel gjennom hele året“. Det er norske politikere som gjennom vedtak i Stortinget skal styre utviklinga på viktige samfunnsområde. Videre må samarbeidet bygge på heilt andre prinsipp enn frit flyt-ideologien i det indre marked.“

Globale og nordiske udfordringer

Under overskriften „Globale udfordringer krever globalt samarbeid“ sammenfatter Gjelsvik nogle af de aktuelle udfordringer på det sikkerhedspolitiske område og med hensyn til miljø og en rimeligere fordeling af goder og ressourcer landene imellem, dvs. u-lands- og

globaliseringsproblematikken. „Verden blir ikke noen tryggere og bedre plass å bo gjennom framveksten av økonomiske, politiske og militære blokker som har til hensikt å vise muskler mot hverandre på den globale arena. Det bliver ikke mere fred av mer våpen. Vi bør derfor søke å redusere behovet for slike blokker og prioritere ressurser inn mot styrking av globale samarbeidsforum som har legitimitet på tvers av kontinenter, på tvers av kulturer, og på tvers av fattige og rike land.“ Disse udfordringer er også omtalt i oplægget fra Folkebevægelsens alternativudvalg.

Øget samarbejde mellem lande, som er tæt på hinanden i geografisk og/eller politisk henseende, må også prioriteres, fremholder Gjelsvik. Og det er naturligvis stikordet til en kort omtale af det nordiske samarbejde og hvordan det kan udbygges: „Det nordiske samarbeidet bør videreutvikles innenfor områder som kultur, utdanning, internasjonalt fredsarbeid, økonomi og forsvar. De nordiske landene bør i større grad - fra sine ulike posisjoner i europeiske og globale organer - fremme nordiske synspunkter. Østersjø-området har historisk sett hatt mye kontakt. Samarbeidet i regionen bør styrkes gjennom økt satsing på områder som atomnedrustning, fredsbevarende arbeid, handel, kultur, utdanning og forskning. Det vestnordiske samarbeidet og samarbeid med Nordvest-Russland er også eksempler på områder som både bør og kan styrkes.“

Norden som alternativ er fortsat en meget stor udfordring, som der skal arbejde meget mere med inden for EU-modstanden.

Alternativudvalgets udspil og Sigbjørn Gjelsviks skriftlige kommentar til dette oplæg repræsenterer et godt udgangspunkt for den fortsatte debat om alternativer til Danmarks EU-medlemskab. Begge dele kan læses på vores hjemmeside: <http://www.fritnorden.dk>

Nordiske tanker om et valg uden alternativer

Af *Jesper Morville*

Det nys overståede folketingsvalg er i medierne blevet døbt et "jordskredsvalg". Og der var da også tale om en markant forskydning af magtbalancen mellem de partier, der sad i eller støttede den afgående regering og de borgerlige oppositionspartier. Spørgsmålet er så, om jordskredet skyldes en pludselig rystelse eller lang tids stille undergravning.

Det var i udpræget grad et valg uden alternativer. Der var ikke diskussioner om de store linier i samfundsudviklingen; om demokratiets og nærdemokratiets rolle og muligheder i en globaliseret verden; miljøet blev knap nok nævnt i valgkampen. Og EU var et ikke-eksisterende emne, skønt det sandsynligvis bliver det nu valgte Folketing, der skal tage stilling til den EU-forfatning, der er annonceret til år 2004. De store partier og de to Rasmussen'er kunne ikke fremvise nogen forskelle, der for alvor gav noget at diskutere og vælge imellem. Hvad der blev fokuseret på var mest negativt: hvor meget skal flygtninge- og indvandrerpolitikken strammes? Heller ikke her var der dog den store forskel på de to Rasmussen'er. De fleste politikere sværmede om den laveste fællesnævner med det ene absurde og frastødende forslag efter det andet til, hvordan man kan holde flygtningene ude.

Omrokeringen mellem partierne af mandater ved valget var en registrering af, hvor det politiske tyngdepunkt har bevæget sig hen, ikke et jordskred, der indtrådte som følge af et pludseligt og markant holdnings-skift hos en stor del af vælgerbefolkningen.

Globaliseringen og valget

Valgkampen og valgresultatet kan måske ses som produkter af det tilsyneladende fravær af egentlige politiske modsætninger, og mangelen på reel debat kan skyldes, at "ideologier

er noget bras" i en verden, hvor vestlige markedsværdier er altdominerende og der ikke er mere at snakke om. Også "præsidentvalgkampen" hvor medierne koncentrerede sig om "de to Rasmussen'ers" personer og ikke om deres politik, er en typisk tendens i tiden.

Selve valgets udfald, en øget tilslutning til højrefløjspartier og et smæk til Socialdemokratiet, ser også ud til at være typisk: Inden for de seneste år har man set det i Østrig, Italien og Norge. Er et moderne valg egentlig andet end udtryk for en generel bølgebevægelse? Når flere lande i en årrække har haft ledere fra den ene politiske "fløj" ønsker vælgerne at se nogle nye ansigter.

Det er på mode blandt politiske kommentatorer at inddele vælgerskaren på en ny måde: "Vælgerne inddeles ikke mere efter interesser og ideologisk og socialt ståsted (der i de gode gamle dage som regel hang tæt sammen), men inddeles nu efter private reaktioner på nogle tendenser i tiden. Højrepopulistiske partier kan appellere til dem, der frygter alt nyt fra den moderne verden, som flygtninge, indvandrere og EU." (Sådan får analytikere og "eksperter" slået sort reaktion og EU-modstand sammen under en og samme hat.)

Det er naturligvis en tilsnigelse – med den kerne af sandhed, at der i mange europæiske lande findes højrepopulistiske partier, der er både fremmed- og EU-fjendske. Men der findes også højrepopulister, der er EU-tilhængere (f.eks. Mogens Glistrup) – og i de to største danske partier findes titusinder af vælgere, der forener EU-sympati med fremmedfrygt. Og det er unødvendigt at nævne, at der findes masser af EU-modstandere, der absolut ikke er fremmedfjendske. Det danske valg kan give anledning at kigge disse standardbilleder af "den moderne vælger" efter i sømmene.

Spørgsmål som flygtninge- og indvandrerpolitik deler sandt nok vælgerkorpset på tværs af tidligere ideologiske skel. Grænserne for, hvor skepsis eller fjendskab over for fremmede går, er i hvert fald rykket langt

ind blandt hvad man tidligere anså for "progressive" kredse. Udover den forhenværende indenrigsministers allerede citerede forslag om "den øde ø" kan man tænke på den forhenværende statsministers argument for Amsterdamtraktaten, fremsat få dage inden folkeafstemningen den 28. maj 1998 på BTs forside: "Et ja giver færre flygtninge".

Poul Nyrup er ikke fremmedfjendsk, men holdt sig altså ikke for god til at appellere til fremmedfrygten, da han skulle sikre sig de sidste ja-stemmer.

Venstre, der kalder sig et liberalt parti og er for EU og globaliseringen (og hvis unge elite stiftede en "Anti-ATTAC"-organisation på en McDonald-restaurant), skulle ifølge standardinddelingen appellere til vælgere, der er positivt stemt overfor alt nyt fra den store verden, incl. indvandring. Men det er ikke just de signaler, partiet udsendte under valgkampen – jfr. valgannoncen med et foto af nogle voldtægtsdømte indvandrere.

Den politiske dagsorden afspejler, i virkeligheden, ikke nogle helt nye skillelinier i befolkningen. Den er bare flyttet langt til højre.

Højredrejningen er ikke indtruffet gennem dybtgående politiske debatter om f.eks. årsager til og konsekvenser af flygtninge- og indvandrerstrømmene. Den har snarere sneget sig ind. Der er sket et stadigt skred i sprogbrugen; et skred i, hvad det er god tone at kunne sige. Og holdningsændringerne er blevet fodret af medierne, der svælger i historier om voldtægtsforbrydelser m.m.. (Historier, der som nævnt ender som valgannoncer for det største nuværende regeringsparti.)

Ideologisk bras eller principper?

Der findes dog heldigvis overalt mennesker, sågar politikere, der holder fast i, at der findes nogle grundlæggende holdninger og værdier, som det fortsat er værd at bryde en lanse for. En del af dem har undret sig såre over

Jesper Morville er international medarbejder i Folkebevægelsen mod EU og medlem af Frit Nordens styrelse samt medlem af bladets redaktion

den danske valgkamp.

Lars Sponheim, leder af det norske Venstre, søsterparti til Anders Fogh Rasmussens, har foreslået, at det danske Venstre simpelthen forlader den internationale sammenslutning af liberale partier (som Uffe Ellemann Jensen tidligere var formand for). "Når et af vores søsterpartier spiller på fremmedfrygt på sådan en negativ måde, så synes jeg, at det er meget problematisk", udtaler han.

Lederen af Norges VU, Monica Tjelmeland, udtrykker det endnu skarpere: "Venstres Ungdom og Venstre må finde tilbage til de grundlæggende liberale værdier, tolerance og ligeværd, før det igen bliver aktuelt at anse dem som vores søsterpartier".

Viceordfører i Sveriges Kristdemokrater, Inger Davidson, mener, at "Venstre burde tage bedre vare på sit liberale grundlag. Det er svært at forestille sig, at udlændingebatten i Sverige nogensinde kunne nå det danske niveau."

Og den svenske avis "Aftonbladet" skriver, at "Danmark, der sammen med Sverige er EU's mest skeptiske medlem, indordner sig i den nye magtblok, der bygges i Europa: en borgerlighed i samarbejde med højrepopulister og fremmedfjendtlige. Den Europa-tilpasning kunne danskerne godt være afstået fra."

Også fra europæiske lande udenfor Norden lyder der skarpe og advarende røster; således fra den østrigske EU-parlamentariker Johannes

Voggenhuber (De Grønne), der advarer om, at "Valget i Danmark er et tegn på den videre fremmarch for højre-, autoritære og fremmedfjendtlige partier i Europa. Farligheden af denne udvikling for den fremtidige integration, for liberalismen i Europa og for menneskerettighederne bør ikke længere ignoreres."

Både blandt grønne og liberale, blandt EU-tilhængere og –modstandere er der således nogle, der vil holde fast i nogle grundlæggende værdier og diskutere derudfra.

Der er naturligvis aldrig nogen garanti for, at en debat ender med enighed eller fører til kvalificerede forslag. Omvendt er der en stor sandsynlighed for, at fraværet af en grundlæggende debat vil gøre det let for populistiske uimodsagt at spille på frygt og modstand imod alt det nye og fremmedartede. Folk møder meget nyt i disse globaliseringstider. Og nyt er forvirrende og måske uspiseligt, så længe en grundig debat ikke får lov til at hjælpe "fordøjelsen" i gang.

Meget i de klassiske ideologier er forældet i dag. Ved åbningen af det nyvalgte Folketing den 4. december underskrev Anders Fogh Rasmussen deres dødsattest: "Valget var et opgør med den gammeldags opdeling af politik i højre og venstre", udtalte han. Men verden er ikke, nu så lidt som tidligere, en entydig, værdifri størrelse, der blot skal administreres fornuftigt. Og de, der så gerne påtager sig besværet med at administrere den, er ikke objektive og værdifri, hævet over tidligere tiders kiv og kævl. Der er fortsat problemer og interessekonflikter, og de kan løses på forskellig måde, alt efter hvilke holdninger og værdier, man har. At lade som om, der ikke er mere at diskutere, er i praksis at overlade den politiske dagsorden til populisterne, ikke mindst til de EU-populister, der foregøbler os Unionen som kronen på det moderne europæiske projekt. Derved åbnes en ladeport for højredrejningen.

EU er et europæisk våben i globaliseringsprocessen og at ønsket om at lade "virkeligheden" og marke-

det styre alt og sende alle gamle "ismer" på lossepladsen er et hovedpunkt i EU-projektet.

EU er derfor på mange måder med til at kvæle den politiske debat og til at bane vejen for de mange populistiske, der optræder på de politiske scener i Europa.

I den forstand kan man kun tilslutte sig Aftonbladets ord om Danmarks "Europa-tilpasning".

Samtalen og Norden

Det er især glædeligt, at så mange fra de øvrige nordiske lande har taget afstand fra den danske valgkamp. Og at de gør det ud fra forskellige, men klart definerede holdninger og principper. Hvad den politiske debat angår, er de øvrige nordiske lande ikke så "Europa-tilpassede", som Danmark er blevet. De kan derfor være en uvurderlig hjælp til at puste nyt liv i en egentlig debat om samfundets værdier og udviklingsmuligheder herhjemme. Trods alt er der gode traditioner for sådanne fælles-nordiske meningsudvekslinger. Og i de nordiske lande har vi fortsat fælles referencerammer og lægger stort set det samme i de ord og begreber, vi bruger. Det er og bliver forudsætningen for meningsfulde samtaler.

Frit Norden har ydet og kan fortsat yde sit væsentlige bidrag til sådanne meningsfulde samtaler – også gerne ved at få indlæg og erfaringer fra de øvrige nordiske lande om kontroversielle temaer som indvandrer- og flygtningepolitik.

Norden er også fortsat en oplagt arena for drøftelser af hele spørgsmålet om den politiske debats degenereering, om populismens succes og om globaliseringens betydning for demokratiet: de nordiske lande har altid hørt til Europas mest åbne samfund, med stor udenrigshandel og markant deltagelse i internationale organisationer – og med velfungerende demokratier. De negative og principfaste kommentarer fra de øvrige nordiske lande til det danske valg viser, at der stadig er meget at hente.

Af Niels I. Meyer

Jeg er oprørt

Danmark er et civiliseret og velordnet samfund, som med rette har fungeret som forbillede for andre lande, hvad angår vores demokrati og velfærdssystem. I tresserne og halvfjerdserne var vi godt på vej til at udvikle et modent folkestyre, hvor en stor del af befolkningen tog aktivt del i det politiske liv lokalt og nationalt.

Det er oprørende, at denne lovende udvikling nu ser ud til at drukne i en strøm af globaliseringsdogmer, som stort set alle modarbejder den spændende danske (og nordiske) udvikling.

Jeg er oprørt over; at folkestyret bliver overtaget af pengestyre, lobbyisme og korruption.

Jeg er oprørt over; at velfærdssamfundet bliver overtaget af kasino-samfundet.

Jeg er oprørt over; at den „skæve globalisering“ har fået frit løb.

Jeg er oprørt over; at Verdenshandelsorganisationen (WTO), Verdensbanken, Den Internationale Valutafond (IMF), EU m.v. støtter den skæve globalisering.

Jeg er oprørt over; at de rige lande prioriterer egen økonomisk vækst over en retfærdig global fordeling af velstanden og over hensynet til det naturlige miljø.

Jeg er oprørt over menneskenes ubesindighed, når vi gambler med det globale klima på vore efterkommeres bekostning.

Jeg er oprørt over; at solidaritet er en foreldet polsk bevægelse.

Udviklingens ulidelige skævhed

Med forfatterens tilladelse bringer vi her indlednings-kapitlet i Niels I. Meyers inspirerende manifest for en ny samfundsorden. Bogen er udkommet på Gyldendals forlag.

Jeg er oprørt over våbenindustriens ukontrollerede hærgen.

Jeg er oprørt over skiftende danske regerings manipulationer med de danske vælgere i EF/EU-spørgsmålet lige fra påstanden om, at EF ikke drejede sig om politik, over påstanden om den stendøde union og den spillevende miljøgaranti til de seneste års løfter om, at nu får vi ikke mere union. Alle påstandene har vist sig at være usandfærdige og løfterne ren manipulation.

Jeg er utilfreds med, at den internationale politiske elite sætter sig på magten.

Jeg er utilfreds med, at politik domineres af de forkerte spilleregler og de forkerte menneskelige egenskaber.

Jeg er utilfreds med, at seriøs politisk debat bliver overtaget af populistiske slagord i tv.

Jeg er utilfreds med, at „stort er smukt“ og småt er yt.

Jeg er utilfreds med, at „politisk korrekthed“ udnyttes som et dumsmart skældsord.

Jeg er utålmodig over, at så få vågner op og gør oprør, før det er for sent.

Derfor har jeg skrevet dette manifest, hvor de enkelte emner bliver uddybet i en række korte afsnit. Af nærliggende grunde har jeg valgt at slutte med et afsnit om unionsudviklingen i Europa og de alternative visioner for Europa, som jeg håber kan blive resultatet af et folkeligt oprør.

Det er ikke svært at finde frem til teknologiske udviklinger, som har gjort livet bekvemmere for mennesker fortrinsvis i de rige lande. Menneskenes opfindsomhed har i de sidste hundrede år frembragt en række teknologiske nydannelser, som anvendt med indsigt og med en retfæ-

dig fordeling kunne skabe en bedre tilværelse for alle mennesker. Det bedrøvelige er, at sådan er det ikke gået.

Jeg argumenterer ikke for, at tilværelsen var bedre for hundrede år siden. Den materielle levestandard og metoderne til bekæmpelse af sygdomme er væsentligt forbedrede for de fleste mennesker i industrilandene. Men positive henvisninger til delelementer i den teknologiske udvikling kan være en bekvem undskyldning for at overse skadelige bivirkninger for miljøet og for sammenhængen i samfundet. De medvirker til at tilsløre udviklingens faretruende skævhed. Verden er fuld af fortalere for „spændende“ ny teknologi, inklusive genmanipulerede organismer og kloning til produktion af menneskelige reserverede. Det er sammenhængende udviklingsanalyser, der er en mangelvare.

Der kunne også være behov for mere kritiske teknologianalyser, fx af de nye it-teknologier, som med deres stærkt stigende informationsstrømme og stadigt forøgede informationshastighed medvirker til at gøre mennesker rastløse og stressede. Noget tyder på, at der en grænse for, hvor mange gange i et menneskeliv man kan klare at skulle stille sig om og tilpasse sig markant nye teknologier. En analyse af disse problemer falder dog uden for rammerne af denne bog.

Jeg erkender, at mit manifest er en sammenblanding af videnskab og lidenskab. Det vil især mishage en række af mine videnskabelige kolleger. Det er der ikke noget at gøre ved. Når en afgørende del af udviklingen er på gal kurs, må der eksperimenteres med nye udtryksformer.

Generelt er det lettere at eksponere fejludviklingen, end at give konstruktive forslag til en alternativ udvikling. I manifestet forsøger jeg alligevel at gøre begge dele.

Udenomsparlamentarisme

Af *Bent Brier*

Overskriftens begreb har i manges bevidsthed en klart negativ ladning og fremmaner billeder af larmende og voldsomme demonstrationer, unge med røde eller sorte faner, sten i hænderne og forbløffende frisurer samt almindelig forstyrrelse af den daglige ro, orden og rutine.

Hos andre er det måske helt forskellige billeder, som dukker op på bevidsthedens skærm: Hemmelige forhandlinger mellem toppolitikere som præsenterer resultatet som en fuldbyrdet kendsgerning for en undrende, men fremkommelig flok „menige“ politikere. Eller erhvervs- og andre interesseorganisationers vellykkede pression over for Folketinget og lobbyvirksomheden i EUs hovedstad, Bruxelles, eller økonomiske særinteressers magt til at forme vort miljø og andre væsentlige livsbetingelser helt uden om parlamentet.

Læsere med den slags billeder i bevidsthedens fototek vil kunne supplere denne korte opremsning med en lang række andre, men de anførte eksempler er forhåbentlig tilstrækkelige til at illustrere begrebets dobbelttydige karakter.

Ja, snarere flertydige, for i virkeligheden omfatter det vel alle aktiviteter, som har til hensigt at påvirke samfundets udvikling eller at ændre livsvilkårene for større dele af folket ved at skabe en opinion uden om de sædvanlige politiske kanaler. Forstået sådan bliver ordet udenomsparlamentarisme neutralt, hvert enkelt aktivitet må bedømmes efter sin form, sin hensigt og de samfundsstrukturer den udspilles i. Hvis ikke Danmark efter 1864 havde haft stærke og folkelige udenomsparlamentariske rørelser som andels- og højskolebevægelsen, var det i dag et langt fattigere land både ideelt og materielt. Hvad var bøndernes riffelbevægelse i sidste del af 1800-tallet i øvrigt andet end et til-løb til med formelt ulovlige midler at forsvare parlamentet - Folketinget?

På samme måde har vi i nyere tid

oplevet, at menigmand og »gadens parlament« måtte tvinge Folketing og regering til at ændre politik, så folkestyrets ide og værdighed ikke skulle lide ubodelig skade. Der tænkes her naturligvis på de begivenheder, som førte til bruddet med den tyske besættelsesmagt d. 29. august 1943 og folkestrejken 1944. I dag oplever vi, i en situation som afgørende adskiller sig fra forrige århundredes og besættelsestidens, påny en opblomstring af udenomsparlamentariske be-

vægelser og protester. Ofte ungdommelige, men det er nu engang ungdommens privilegium - ofte irriterende, men det er protestanter tit - undertiden urimelige, ja, sådan er mennesker en gang imellem.

Men udenomsparlamentariske bevægelser, som virker på folkestyrets grundlag, er uundværlige, hvis det formelle, repræsentative demokrati skal have indhold, mening og livskraft, og hvis mennesker ved deres egen aktivitet og ildhu skal være med til at forme deres egen tilværelse. De kan som nævnt også være nødvendige, når de folkevalgte, der skulle værne om grundloven, glemmer dette.

Et ægte folkestyre har det med disse bevægelser, som Benny Andersen med damer: Det er besværligt med, men umuligt uden.

Retsikkerhed?

Eksempel fra d. 14. november i Belgien

Omkring 25.000 demonstranter, unge som gamle, fra en lang række lande var mødt frem fredag formiddag i det nordlige Bruxelles for at protestere mod udviklingen i Unionen under parolen „Et andet Europa for en anden verden“.

Bag demonstrationen stod D14 - en paraply for over 90 belgiske og udenlandske partier og organisationer.

I bidende kulde og strålende solskin indledte den alenlange demonstration en tre timers march gennem dele af Laeken-forstaden i betryggende afstand fra selve topmødet.

Det var en fredelig, værdig og farvestrålende manifestation, der både samlede EU-kritikere og erklærede EU-modstandere.

Alligevel lykkedes det for en lille flok - en såkaldt Sort Blok - sammen med belgisk politi at afslutte demonstrationen med vold og magt.

Demonstrationen endte på et tom indhegnet fabriksområde Tour et Taxi som arrangørerne D14 har fået stillet til rådighed.

Alle de mange tusinder fredelige demonstranter var godt tilfredse med den fredelige demonstration, hvor politiet holdt sig diskret i baggrunden.

Stort set ingen af deltagerne i demonstrationen opdagede, at en lille gruppe på omkring 30 sortklædte demonstranter hærgede bagerst i demonstrationen. De havde undervejs knust ruder på biler, banker og en enkelt politistation....

Allerede inden kampen brød løs, var politiet gået igen med at arrestere udvalgte demonstranter, langt fra det sted hvor urolighederne startede...

Porten til fabriksområdet blev lukket og op imod 25.000 fredelige mennesker sad som gidsler.

Politiets magtdemonstration og ikke mindst deres indespærring af fredelige demonstranter skabte angst og utryghed blandt de intetanende demonstranter der befandt sig bag fabriksmurene.

Deltagerne måtte forlade det afspærrede område en for en mod at vise identifikationspapirer, og alle blev kropsviseret på stedet, før de fik lov til at gå.

Ifølge politiet blev 44 mennesker arresteret. Efterfølgende blev yderligere 120 mennesker tilbageholdt, da de protesterede i solidaritet med de anholdte. Blandt de arresterede var blandt andet advokaten Enrico de Simoni. Han blev anholdt, da han henvendte sig til politiet for at få oplysninger om de tilbageholdte demonstranter.

Frit Norden årsmøde den 25. august 2001

v. *Bent Brier*

A. Styrelsen havde besluttet, at årsmødet for første gang i mange år skulle afvikles på en enkelt dag for at begrænse udgifterne ved deltagelse. Hensigten var altså god nok, men flere mente dog, at afkortningen beskar muligheden for en mere almen debat og beklagede samtidig, at det sædvanlige inspirerende samvær om aftenen ikke kunne udfolde sig.

Styrelsen har efterfølgende besluttet at fastholde hele week-end møder som hovedreglen med mindre årsmødet (generalforsamlingen) bestemmer noget andet til næste år.

Der kan også være grund til at udvide årsmødet med en dag eller to ved helt særlige anledninger, f.eks. hvis Nordisk Folkerigsdag skal afholdes i Danmark, og Frit Norden påtager sig en del af ansvaret for og arbejdet med arrangementet.

Styrelsen blev bemyndiget til at indlede og afslutte forhandlinger herom med andre nordiske grupperinger for så vidt angår Nordisk Folkerigsdag næste år.

Her er det nok på sin plads at understrege, at Frit Nordens generalforsamling, som altid er et fast punkt på årsmødet, forsat vil blive afviklet på en dag uden udgifter til overnatning for de medlemmer, som kun ønsker at deltage under dette punkt.

B. Sidste år lagde vi i december-nummeret af bladet op til spørgsmålet: **Skal foreningens arbejde fortsætte?** De tilkendegivelser, vi fik, svarede ja, og dette blev klart bekræftet af generalforsamlingen. Kernen i arbejdet er bladet og foreningens hjemmesider på Internettet. Sidstnævnte redigeres af Hanne Kock. De sidste mange numre af bladet ligger nu på vor hjemmeside der har forbindelser til relevante nordiske emner som f.eks. nordisk sprog, kultur og „Nordjobb“ m.fl. - i alt 50 henvisninger.

I det omfang økonomien tillader, ønsker vi også at udgive enkelte

særnumre af bladet med mere dybtgående orientering om centrale emner.

C. **Foreningens økonomi** er styrket ved flere bidrag fra medlemmer og abonnenter og færre udgifter ved trykning af bladet på grund af Birgit Lerstrups vederlagsfri arbejde med lay-out af bladet.

Regnskabet for år 2000 blev fremlagt og godkendt. Årets økonomiske resultat: et underskud på 1900 kr.

Staus pr. 25 august 2001 viser, at foreningen kan gå gældfri ind i det nye år med en kassebeholdning, som sikrer bladudgivelsen, indtil næste års kontingenter er indgået. Dette er særdeles opmuntrende og skyldes ikke mindst, at mange af vore medlemmer og abonnenter regelmæssigt lægger et ekstra bidrag til tallet på girokortet.

Kontingent og abonnement fastsættes uændret for det kommende år - 2002.

Kontingent enkeltmedlem: 110 kr.

Husstand: 130 kr.

Pensionist: 90 kr.

Abonnenter: 90 kr.

D. **Valgt til styrelsen** blev i alfabetisk rækkefølge: *Birgit Bigum, Bent Brier, Jakob Buhl, Leif Kajberg, Hanne Lerstrup Kock, Ester Lange, Birgit Lerstrup, Jesper Morville, Dora Sørensen.*

Suppleanter: *Ellen Koch og Else Lerstrup*, som begge foretrak denne placering.

Jens Topsøe-Jensen og Alice Hansen blev genvalgt som revisorer og Karen Nielsen som revisorsuppleant.

E. Efter generalforsamlingen gav fhv. MF og MEP **Ib Christensen** en glimrende gennemgang af de udspil til en „forfatningstraktat“ i 2004, som indtil nu foreligger fra de ledende EU-regeringer og fra Kommissionen og Parlamentet.

Efter foredraget fulgte en spændende debat og mange spørgsmål, som Ib Christensen besvarede med vanlig kompetence og oplagthed.

Frit Nordens styrelse 2001-2002

Birtha Bigum *Næstformand*
Lyngsoddevej 62, Snoghøj,
7000 Fredericia
tlf. 75 94 53 31

Bent Brier *Formand*
Græsted Vænge 23,
3230 Græsted
tlf. 48 39 30 25

Jakob Buhl
Trousøløkkevej 11,
5960 Marstal
tlf. 62 53 24 19

Leif Kajberg
Landssekretær og redaktør
Klirevænget 31
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32

Birgit Lerstrup *Kasserer*
J.P.E. Hartmanns Allé 2-B,
2500 Valby
tlf. 36 16 22 62

Hanne Lerstrup Kock
Ryslingevej 24
8270 Højbjerg
tlf. 86 14 78 30

Esther Lange
Østerløkke 12, Bov
6330 Padborg
tlf. 74 67 38 46

Jesper Morville
Christianshvilevej 3, 1, Mv
2920 Charlottenlund
tlf. 39 63 35 37

Dora Sørensen
Slusevej 26
2300 København S.
tlf. 32 51 08 67

Suppleanter:
Else Lerstrup
Poppelvej 4, 4390 Vipperød
tlf. 59 18 25 35

Ellen Koch
Eckersbergsgade 42,
5230 Odense M.
tlf. 66 11 33 39

NORDISKE NOTER

Samlet af Leif Kajberg

Novemberrnummeret af DSBs blad „Ud og Se“ indeholdt et interview med Jørgen Reenberg. Vi har klippet følgende fra Interviewet:

„Det er vigtigere end nogensinde at få skabt nogle samlede rammer for skandinavisk kultur. Ikke mindst i disse EU-tider. Når man tænker på, hvor lille en befolkning vi egentlig er i Skandinavien. Bare tænk på, hvad vi har skabt af kunst - inden for musik, litteratur og malerkunst. Det er helt utroligt - Munch, H.C.Andersen, Kirkegaard, Ibsen, Strindberg, Sibelius... De lyse nætter og de mørke vintre har skabt nogle befolkninger med en enorm paradoksal blanding af materialisme på den ene side, og sjæl, ånd, længsel, drøm og erotik på den anden side. Hvis vi i vores del af verden vil bevare vores sprog, vores kultur, vores særpræg, så er teatret, skuespil kunsten og sproget noget af det vigtigste overhovedet. Husk på vi lever i en verden, hvor man i stigende grad vil opleve at al handel og forretningsmæssig kommunikation vil foregå på højst to-tre sprog. Skulle vi så ikke værne om vort eget sprog i forbindelse med kunsten?“

Seminar om ”mentale barrierer i Øresund”

Det nordiske netværksinitiativ Forum Norden indbyder til et seminar i Helsingør den 4. – 5. marts 2002 for at belyse og diskutere synet på Sverige og Danmark, sådan som det formidles gennem vore nationale medier. Målgruppen er svenske og danske journalister og journaliststuderende. Der forventes en snes deltagere i seminarret. Baggrunden beskrives i seminar-

opslaget på følgende måde:

”Då Forum Norden arrangerade sitt seminarium om Gränshinder och gränssamarbete i Norden, i Stockholm i sept. 2000, uttryckte informationschefen på Merita-Nordbanken (Nordea), att ”kanske den största orsaken till att Telia-Telenor-affären havarerade, var den ”landskampsmentalitet” som piskades fram i respektive lands media”. Detta uttalande väckte tanken till detta seminarium. Idén stärktes ytterligare av ett samtal med svenska UD, där en tjänsteman uttryckte uppfattningen att de främsta gränshindren mellan de nordiska länderna inte ligger i olikheten i lagar och regler, utan i människors huvuden.

Vi får ofta läsa om hur man i Svenska medier skildrar Danmark och danskarna såsom gemytliga, informella och levnadsglada människor, samtidigt som man genom danska medier skildrar svenskarna såsom formella, och tråkiga paragrafryttare. Varför skildras de båda länderna på detta vis, och vilken inverkan har det på de politiska strävandena att integrera Öresundsregionen?

Detta seminarium syftar således till att försöka ”se bakom” dessa nationella mediabilder, och att försöka se metoder för att bryta den negativa eller felaktiga mediabild som förmedlas.”

Stort potentiale for komparativ programforskning i Norden

Forskningsprogrammet ”Norden og Europa” har vitaliseret komparativ kulturforskning i Norden, men det er meget vanskeligt at finde midler til en

fortsættelse, hedder det i en artikel i bladet ”Forskningspolitik” nr. 4, 2001 (s. 13; 26). Nordisk Ministerråd har finansieret forskningsprogrammet ”Norden og Europa” med 35 mio DKK for perioden 1996-2000. Programmet har været organiseret omkring fire emner og tre tværgående temaer.

De fire emner har været:

- 1) Det nordiske sprogsamfund;
- 2) Religiøsitet og vurderinger i Norden;
- 3) Nordisk litteratur og livssyn samt
- 4) Nordiske politiske værdier og sociale institutioner.

De tre tværgående temaer har været:

- 1) Det folkelige samarbejde i Norden;
- 2) Ligestillings- og kønsaspekter samt
- 3) Flerkulturelle forhold i Norden.

Sigtet var med et humanistisk, samfundsvidenskabeligt afsæt at belyse det specifikt nordiske samt analysere, hvordan dette påvirkes af og påvirker udviklingen i det øvrige Europa. Programmet har resulteret i et betydeligt antal publikationer. Vi vil vende tilbage med en omtale af nogle af resultaterne i et kommende nummer af bladet.

EUROPA-SIDER

EuropaSider er et internet-initiativ, som løbende bringer referencer til EU-information og EU-informationskilder. EuropaSider indeholder links til materialer om EU og europæiske forhold. Hvert link er kort beskrevet på dansk. Der er også en sektion med overskriften ”Dansk EU-debat.” Debat er nu så meget sagt, da det ikke er selve debatindlæggene, der bringes. Det, der bringes, er fortrinsvis henvisningerne til de websteder, som er hjemsted for debatten: organisationer, partier, papirer og lister, forskningsinstitutioner m.m., som er medtaget her. Juni-bevægelsen og Folkebevægelsen er med, men Frit Norden savnes. Det må vi have gjort noget ved. Europa-sider findes ved at klikke på: <http://www.europasider.dk/oversigt.asp?side=kategori&kat=2#28>

STØT FRIT NORDEN

i arbejdet for dansk folkestyre og et frit internationalt samarbejde med udgangspunkt i nordisk menneskesyn og fællesskab. Foreningen er tværpolitisk og uafhængig af andre organisationer. Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos
landssekretær

Leif Kajberg
Klirevænget 31,
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32

Eller

Bent Brier
Græsted Vænge 23
3230 Græsted
tlf. 48 39 30 25

Eller besøg vores hjemmeside:
<http://www.fritnorden.dk>

**SEND EN
NYTÅRSGAVE
NU! Forær et
FRIT NORDEN
årsabonnement til en
eller flere af dine venner**

Pris kr. 90, der sendes til
Frit Norden, giro 317-7920

Husk at angive navn og adresse
på den nye abonnent.
Vi vedlægger en hilsen fra dig i
det første nummer.

“Tribini i Metal-teltet”

Af Bent Brier

I sidste nummer af Frit Norden bragte vi en kommentar til et forslag om en dybtgående ændring af grundlovens §20 sponsoreret af Dansk Metal og udarbejdet af professorerne Henning Koch og Hjalte Rasmussen, begge Københavns Universitet.

Forslaget skulle angiveligt grundlovssikre velfærdssamfundet, folkepensionen og folkeskolen.

Den 22 august bragte Jyllandsposten under ovenstående overskrift en kronik af professor Jens Perter Christensen og lektor Jens Danielsen, begge Århus universitet. Kronikken indeholdt en særdeles kritisk gennemgang af ændringsforslaget som sluttede således:

„Snarere kan man frygte, at Metal-forslaget, hvis det skulle blive gennemført, vil give anledning til større utryghed og usikkerhed i befolkningen. I givet fald vil suverænitetet i en række tilfælde som nævnt kunne overlades, uden at borgerne skal spørges ved en folkeafstemning. Og formentlig må de endda ikke spørges, hvis forslaget skal følges. I mange andre tilfælde, vil der kunne opstå alskens ævl og kævl om, hvorvidt en suverænitetsoverladelse hører til på den liste, hvor borgerne ikke skal spørges, eller om den hører til på den liste, hvor borgerne skal spørges.

På den første liste står f.eks. „kriminalitetsbekæmpelse“, på den anden „strafferet“. På den første står „transport“, på den anden „færdsel“, På den første står „fødevarer“, på den anden „sundhed“. På den første „miljø“, på den anden „naturpleje“. Alt sammen såre uklart og særdeles velegnet til at skabe den utryghed og

usikkerhed, som forslaget skulle værne de sagesløse borgere imod.

»Med dette forslag sikrer vi grundlaget for, at Danmark har økonomiske muligheder for at opretholde velfærdssamfundet og beskæftigelsen i en globaliseret tidsalder«, udtaler Max Bæhring i sin kommentar til Metal-forslaget.

For os bringer forslaget snarere tanken hen på salig professor Tribini på Dyrehavsbakken. Han var en eminent udråber, men inde i teltet stod forestillingen så langt fra mål med markedsføring.

Rettelse

I min kommentar til forslaget om ændring af grl. §20 i Frit Norden nr. 3-4 havde der indsneget sig en meningsforstyrrende trykfejl på side 23 spalte 3 lidt under midten. Der står „Hvorfor denne ændring, er det for at umuliggøre Danmarks medlemsskab af et EU, som har taget de sidste skridt til en egentlig statsdannelse?

Der skulle have stået: muliggøre Danmarks medlemsskab etc.“

vi beklager

Bent Brier

..og endnu en fejl:

Der har i to numre af bladet, som er udkommet i 2001, indsneget sig en fejl i angivelsen af Frit Nordens løbende årgang på forsiden, i bladets hoved. 2001-årgangen skal rettelig anføres som årgang 29 og ikke 28. Dvs. nr. 2 maj/juli 2001 er årgang 29. Nr. 3-4 august/september 2001 er ligeledes årgang 29.